

H e t m o s t e r d z a a d

O s h o

Toespraken naar gezegden van Jezus uit het Thomas
Evangelie

1974 Poona

Resumé van de zevende toespraak

Jezus zei:

*“Het koninkrijk van de vader is gelijk een mens,
een handelaar,
die veel koopwaar bezat
en een parel vond.*

*De handelaar was voorzichtig.
Hij verkocht de koopwaar
en kocht die ene parel voor zichzelf.*

*Handel ook zo,
zoek naar de schat die niet vergaat,
die blijvend is,
die door geen mot bedorven kan worden
noch door een worm vernietigd.”*

Als je buiten je kijkt, dan bestaat er de wereld van het vele; als je in je innerlijk kijkt, de wereld van het ene. Als je je in de buitenwereld begeeft, kun je misschien veel verwerven, maar je zult het ene mislopen. En dat ene is het centrum zelf – als je het misloopt, ben je alles misgelopen. Je bereikt misschien veel, maar dat vele telt tenslotte niet erg, omdat je niets verworven hebt, als je jezelf niet hebt verworven.

Als je een vreemde bent voor jezelf, dan kan zelfs de hele wereld je niet voldoen. Als je niet in je eigen wezen bent doorgedrongen, dan zullen alle rijkdommen je alleen maar armer maken. Want het volgende gebeurt: hoe meer rijkdommen je hebt, hoe armer je je voelt, want nu je het met de uiterlijke rijkdom kunt vergelijken, wordt het innerlijk in vergelijking steeds armer. Vandaar de paradox van de rijkaard: hoe rijker hij wordt, hoe armer hij zich voelt; hoe meer hij heeft, hoe sterker hij voelt dat hij leeg is – omdat de innerlijke leegte niet door uiterlijke dingen kan worden ingevuld. Uiterlijke dingen kunnen niet in je innerlijk binnentreden.

Het verstand zal blijven zeggen: ‘Bereik dat. Dan zal je voldaan zijn.’ Maar als je het bereikt hebt, zal het verstand weer zeggen: ‘Bereik iets anders. Dan zal je voldaan zijn.’ Het verstand zegt: ‘Als je niet slaagt, betekent dat dat je je niet voldoende hebt ingespannen. Als je je doel niet bereikt, komt dat omdat je niet hard genoeg loopt.’

Het vele is het koninkrijk van de dood, het ene is het koninkrijk van het onsterflijke. De zoeker moet gezocht worden, niet in voorwerpen in de buitenwereld, maar in je subjectiviteit; je moet je naar binnen keren. Er is een ommekeer nodig, een absolute ommekeer, zodat de ogen die naar buiten gericht zijn, zich naar binnen wenden. Maar hoe kan dat gebeuren?

Voordat we dieper op deze sutra van Jezus ingaan, moeten we een heleboel dingen begrijpen: wie is een wijze? Hij die bereid is alles te verliezen voor het ene. En wie is de dwaas? Hij die zichzelf verloren heeft en gewone dingen heeft gekocht, hij die het kostbaarste heeft verkocht en zijn huis heeft volgepropt met waardeloze dingen.

Wat je ook koopt of krijgt – of het nu een golfterrein is met achttien holes, drie zwembaden, honderd kamers, ezels, paarden, koeien, - wat je ook krijgt in de buitenwereld, het zal je *niet* rijk maken, omdat in werkelijkheid *het huis* leeg blijft, *jij* blijft leeg. Niets treedt het huis binnen, de dingen blijven buiten, omdat ze tot de buitenwereld behoren – je kunt ze *op geen enkele manier* naar binnen halen. En de armoede is binnen in je. Als die in de buitenwereld was, zou er geen probleem zijn.

Het probleem wordt niet geschapen omdat je geen groot huis hebt, het wordt geschapen omdat je innerlijk alles als totaal zinloos voelt: waarom besta je? Waarom al die moeite om te bestaan? Waarom leven? Waar leidt het naar toe?

Iedere morgen opnieuw word je wakker om te gaan – en je kunt nergens heen. Iedere morgen opnieuw kleed je je aan, maar je weet dat je 's avonds niets bereikt zult hebben, dat er geen enkel doel bereikt is. Je gaat weer slapen, en de volgende morgen begint de reis opnieuw – die hele zinloze zaak. Innerlijk blijf je je leeg voelen, er is niets. Met uiterlijke dingen kun je op z'n best *buitenstaanders* voor de gek houden, niet jezelf. Hoe zou je jezelf kunnen bedriegen?

Hoe meer dingen zich opstapelen, hoe meer leven is verspild want ze moeten ten koste van het leven worden gekocht. Je bent minder levend, de dood is nader gekomen, en dan ontstaat de angst: Wat wil ik bereiken? Waar ga ik heen? Wat heb ik met mijn hele leven gedaan?

En je kunt niet terug, de tijd die verspild is, kan je niet teruggegeven worden, dat kan niet. En naarmate je ouder wordt, word je bedroefder. Je bent niet bedroefd, omdat je jaren toenemen, je bent bedroefd, omdat je je nu realiseert wat je jezelf hebt aangedaan: je hebt een huis gesticht, natuurlijk, je bent geslaagd, je bent rijk, je hebt prestige verworven *in de ogen van anderen* – maar *in je eigen ogen*?

Vandaar de nadrukkelijke bewering van Jezus dat: 'Zelfs een kameel door het oog van een naald kan, maar een rijk man kan de poort des hemels niet passeren.' Waarom niet? Wat mankeert er aan een rijk mens?

Er mankeert niets aan een rijk mens. De nadruk ligt op het feit dat iemand die zijn leven heeft verspild met het ophopen van wereldlijke dingen – en dat wordt er bedoeld met een rijk mens – het koninkrijk Gods niet kan binnentreden, omdat daar alleen hij kan binnentreden die *het innerlijk* verworven heeft. Een rijke bezat veel, maar hij bezat nimmer zichzelf – en dat is de armoede. Als je jezelf bezit ben je rijk, werkelijk rijk....Maar als je jezelf niet bezit dan ben je arm, al ben je ook de keizer.

Het tweede wat we moeten begrijpen is, waarom we maar doorgaan met het bijeenbrengen van dingen. Er moet iets heel diep in je geworteld zijn. Wat is dat?

We bestaan *in de ogen van anderen*: onze identiteit bestaat uit de mening van anderen; de ogen van anderen zijn de *spiegels*, we kijken naar ons gezicht door de ogen van anderen. *Dat* is de moeilijkheid, het probleem – want anderen kunnen je innerlijk niet zien. De ogen van anderen

weerspiegelen je rijkdommen, wat je bereikt hebt in de wereld, je kleren; maar ze kunnen *jou* niet weerspiegelen. En als je de indruk hebt dat anderen denken dat je arm bent – wat wil zeggen dat je geen goede kleren hebt, geen goed huis, geen mooie auto – dan probeer je die dingen te krijgen. Anderen kunnen slechts dingen weerspiegelen – ze kunnen jou niet weerspiegelen. En daarom is *meditatie* zo dringend noodzakelijk.

Meditatie betekent, je ogen sluiten; niet kijken naar de weerspiegeling, maar kijken naar je eigen wezen. Anders ben je de hele dag met anderen bezig. Ook 's nachts als je slaapt, als je heel diep slaapt ben je bewusteloos, of ook nu weer ben je in je dromen met anderen bezig. Het voortdurend met de ander

leven vormt het probleem: je bent in de maatschappij *geboren*, je *sterft* in de maatschappij – je hele *bestaan* bestaat uit het maatschappelijk leven. En maatschappij houdt in, ogen overal om je heen. Alles wat die ogen weerspiegelen maakt indruk op je. Als iedereen zegt dat je een goed mens bent, dan ga je je goed voelen. Als iedereen zegt dat je ziek bent, ga je je ziek voelen. Je identiteit hangt van anderen af, het is een hypnose door anderen.

Eens werd een groot Urdu dichter, Ghalib, uitgenodigd voor een diner bij de keizer. Ghalib was een arm man. Vrienden raadden hem: 'Ghalib, je kunt kleren lenen, schoenen en een goede paraplu, want je eigen paraplu is zo slecht, je jas is versleten. En je zult er niet goed uitzien met die kleren en die schoenen met al die gaten erin.'

Maar Ghalib antwoordde: 'Als ik iets leen, zal ik me innerlijk heel weinig op mijn gemak voelen, want ik heb nog nooit iets van iemand geleend, ik heb op mijn eigen manier geleefd.'

Dus ging hij in zijn eigen kleren naar het hof van de keizer. Toen hij zijn uitnodiging aan de wacht overhandigde, keek de man hem aan, lachte en zei: 'Van wie heb je dit gestolen? Maak dat je hier weg komt.'

Ghalib kon het niet geloven. Hij zei: 'Ik ben uitgenodigd. Ga het de keizer vragen.'

De wacht zei: 'Iedere bedelaar denkt dat hij uitgenodigd is. Je bent de eerste niet, er hebben al vele anderen voor jou aan de deur geklopt.'

De vrienden van Ghalib wisten dat dit zou gebeuren, en daarom hadden ze ervoor gezorgd dat er een jas, schoenen en een paraplu voor hem waren. Ghalib trok die geleende spullen aan en ging terug. De wacht boog diep en zei: 'Kom binnen.'

Ghalib was een welbekend dichter en de keizer hield van zijn gedichten, en daarom werd hij naast de keizer geplaatst.

Toen het feest begon deed Ghalib iets heel vreemds, en de keizer vond het wel wat vreemd – hij begon zijn jas eten te geven, terwijl hij zei: 'Jas, eet. Want in werkelijkheid ben jij binnengekomen, niet ik.'

De keizer zei: 'Wat doe je toch, Ghalib? Ben je gek geworden?'

Ghalib zei: 'Nee, ik was hier al eerder, maar de toegang werd me ontzegd. Nu is die jas gekomen – ik ben er alleen maar bij, omdat de jas niet alleen kon komen – anders had ik niet kunnen komen.'

Meditatie is nodig om je los te maken van de anderen, de ogen van anderen, de spiegel van anderen. Vergeet hen. Kijk voor een paar minuten alleen maar binnen in je – dan voel je dat je daar leeg bent. Dan begint er een transformatie: dan ga je uitkijken naar innerlijke rijkdommen, de schat die zich

binnen in je bevindt – niet naar de schatten die rondom verspreid liggen.

'Jezus zei: "Het koninkrijk van de vader is gelijk een mens, een handelaar, die veel koopwaar bezat en een parel vond. De handelaar was voorzichtig. Hij verkocht de koopwaar en kocht die ene parel voor zichzelf. Handel ook zo, zoek naar de schat die niet vergaat, die blijvend is, die door geen mot bedorven kan worden noch door een worm vernietigd."'

Is het je weleens opgevallen dat je in deze wereld niets werkelijk kunt bezitten? Je hebt alleen maar het *gevoel* dat je het bezit. Maar dat ding was er ook, toen jij er niet was, en iemand anders bezat het.

Spoedig zal je er niet meer zijn, maar het ding zal blijven en iemand anders zal het bezitten. Je bezit het als in een *droom*: de ene keer heb je het, en dan is het weer verdwenen.

Vandaag is iemands tijd gekomen, die van iemand anders komt morgen en van weer iemand anders overmorgen – maar iedereen wacht slecht op zijn dood. Dit is niet de plaats waar mensen wonen. Het is een kerkhof waar de mensen slechts op hun dood wachten, *waar niets bestaat dan de dood*. Als leven bestaat, is het niets anders dan wachten op de dood, en hoe zou leven een wachten op de dood kunnen zijn? Hoe kan leven tijdelijk zijn? Hoe kan leven net een droom zijn? Het is er – en dan is het er niet meer. Leven moet *eeuwig* zijn. Maar als je het eeuwige zoekt, wees dan als die voorzichtige koopman: verkoop alles wat je verkregen hebt. En koop dat ene, de ene parel van je innerlijk wezen die niet in de zee verloren kan gaan, die je niet afgepakt kan worden – omdat *jij* die parel bent.

Je kunt in de illusie leven dat je dit huis bezit, die vrouw, die kinderen, maar het is *een illusie*; vroeg of laat zal je wakker worden uit die droom. Je kunt alleen jezelf bezitten, dat verdwijnt nooit. Het wezen is blijvend, eeuwig. Het is eeuwigdurend van jou. Het kan je niet afgenomen worden.

Dat is het verschil tussen wereldlijk zoeken en religieus zoeken: het religieuze zoeken betekent zoeken naar het eeuwige, het wereldlijke zoeken betekent zoeken naar het tijdelijke. De wereld bestaat in het tijdelijke, religie in de eeuwigheid. Neem dit eens waar: Als je je ogen sluit en alle gedachten uitbant, dan is er geen tijd; als de dingen er zijn, dan is er tijd.

Tijd bestaat rondom je, de oceaan van tijd. Binnen in je bestaat de eeuwigheid, de tijdeloosheid. Daarom zeggen allen die gerealiseerd zijn dat, als je de tijd te boven gegaan bent, als je voorbij de tijd bent gegaan, je jezelf hebt bereikt, je thuis gekomen bent.

Het is tijd, het is al tijd, je hebt lang genoeg gewacht. Zoek het niet in dingen, zoek het niet in anderen, zoek het niet in de buitenwereld – daar ontmoet je het vele, het veelvoudige, wat de hindoes *maya* noemen. *Maya* betekent het vele, het veelvoudige; *maya* betekent het eindeloze. Je zoekt en zoekt en er komt geen eind aan. Het is een magisch woord – *maya* betekent de magie van het vele. De magie blijft, je blijft zoeken, maar je vindt het nooit, want dit is een magische wereld:

steeds als je er dichterbij komt, verdwijnt ze, als een regenboog. Vanuit de verte is hij prachtig, hij pakt je, je wordt erdoor geobsedeerd, je ziet hem in je dromen, in je verlangens; je zou die regenboog wel in je hand willen hebben. En je loopt en loopt, en de regenboog wijkt steeds verder terug.

En als je aankomt, dan merk je dat er niets is. De regenboog was een droom, een illusoire realiteit. De hindoes noemen deze wereld van het vele *maya* – een magische wereld, geschapen als door een tovenaars. Niets bestaat werkelijk, alles bestaat slechts bij de gratie van wensen en dromen. Je schept haar door je verlangen: je bent een schepper door je verlangens – je schept de wereld van het vele. Kijk naar een auto, een pracht van een auto. Als er geen mensen op de aarde zijn, wat is dan de waarde van die auto? Wie zal hem bewonderen? Wie zal er zich druk over maken? De waarde ligt niet in het ding zelf, maar in jouw verlangen.

De oude economische wet was: als er vraag is, volgt er aanvoer. Maar nu is die wet volkomen gewijzigd: je voert wat aan, de vraag volgt. Kun je je voorstellen dat er iemand van een auto droomde in de tijd van Boeddha? Het probleem bestond niet, omdat er geen auto's waren, dus hoe zou iemand een auto willen hebben? Nu bestaat het hele zakendoen uit het maken van nieuwe dingen. Er wordt eerst iets gemaakt, dan geadverteerd, ze scheppen het verlangen; en dan ontstaat de vraag

– dan begin je te rennen want dan heb je het gevoel: ‘Hier is het doel dat ik mijn hele leven heb gemist. Als ik het eenmaal heb verworven, heb ik alles verworven.’

Maar de zakenman blijft nieuwe dingen bedenken, adverteerders blijven nieuwe verlangens scheppen. Ze voorzien je *aan één stuk door* van middelen om je naar buiten te wenden – ze geven je geen kans om na te denken. Je auto is misschien okay, maar ze zeggen dat er een nieuw model op de markt is. En jij moet het hebben, omdat je burens het hebben, omdat iedereen erover praat.

Er zaten laatst drie forensen in een trein te praten. Een schepte op over zijn vrouw. ‘Ik heb nog eens een vrouw. We zijn al tien jaar getrouwd en toch komt ze me nog iedere avond van de trein halen als ik thuiskom. Onvoorstelbaar.’

De tweede zei: ‘Ik begrijp het, want ik ben al twintig jaar getrouwd en mij overkomt hetzelfde – mijn vrouw komt me nog steeds van de trein halen.’

‘Ik sla jullie beiden,’ zei de derde. ‘Mijn vrouw haalt me al dertig jaar van de trein – en ik ben niet eens met haar getrouwd. Toch komt ze me nog altijd afhalen, ik overtref jullie beiden.’

Zelfs als mensen leugens vertellen, moet je ze overtreffen, jij moet de eerste zijn – wat de mensen ook doen. Als de mode verandert, kan die nieuwe mode neurotisch lijken, toch moet je haar volgen. Er is niemand thuis, omdat iedereen aan de deuren van anderen klopt.

Jezus zegt:

‘Het koninkrijk van de vader is gelijk een mens, een handelaar, die veel koopwaar bezat en een parel vond.

De handelaar was voorzichtig. Hij verkocht de koopwaar en kocht die parel voor zichzelf.

Handel ook zo, zoek naar de schat die niet vergaat, die blijvend is, die door geen mot bedorven kan worden, noch door een worm vernietigd.’

Kun je iets bedenken dat blijvend is? Ben je in je leven iets tegengekomen dat je het gevoel heeft gegeven dat het blijvend is? De zichtbare wereld is om je heen – er is niets blijvends in. Zelfs de bergen zullen niet eeuwig blijven; ook zij worden oud, ook zij sterven; hele continenten zijn zelfs

verdwenen. Geleerden zeggen dat de Himalaya de laatste toevoeging tot de wereld is, de jongste bergen: ze zijn de hoogste, maar ook de jongste. Ze groeien nog steeds, ze zijn nog jong – ieder jaar worden ze nog hoger. Vindhya is de oudste berg op de aarde – misschien is hij daarom gebogen als een stervende oude man. De hindoes vertellen een prachtig verhaal over Vindhya.

Op een keer ging een ziener, Agastya naar het zuiden, en het was heel moeilijk de Vindhya over te steken in die dagen, er bestond geen vervoer. Het prachtige verhaal vertelt dat, toen de ziener eraan kwam, Vindhya boog om zijn voeten aan te raken, en de ziener zei: ‘Ik kom zo terug: blijf

even zo staan, zodat ik gemakkelijk over je heen kan trekken.’ Daarom bleef Vindhya gebogen staan, en de ziener kwam nooit terug – hij stierf in het zuiden. Maar het is een prachtig verhaal: Vindhya – het oudste deel van de aarde – is gebogen als een oude man.

Zelfs bergen zijn jong, of oud. Niets is blijvend in de buitenwereld. Kijk maar naar de bomen, de rivieren, de bergen: ze geven je het gevoel dat alles blijvend is, maar kijk wat beter en dat gevoel verdwijnt.

Keer je dan naar binnen en kijk naar je gedachten – ze zijn zo mogelijk nog meer tijdelijk. Ze zijn voortdurend in beweging, geen enkele gedachte blijft: een ogenblik geleden was je boos en je was vol boze gedachten; even later lach je en die gedachten zijn volkomen verdwenen, alsof ze nooit hebben bestaan. Als wolken aan de hemel komen en gaan ze; ze veranderen steeds van vorm, net als wolken.

Als je naar de wolken kijkt, zal je merken dat hun vorm steeds verandert. Hetzelfde gebeurt in je geest: de vorm van je gedachten is als een wolk, hij verandert steeds. Daarom kunnen de mensen zich *niet concentreren*; concentratie betekent dat de vorm van de gedachten steeds hetzelfde zou blijven. Het probleem is dat deze steeds verandert. Wat je ook doet, hij verandert voortdurend; je komt van de ene gedachte op de andere. De wereld der gedachten is dus niet het blijvende. Bergen veranderen, wolken veranderen, alleen het uitspansel blijft hetzelfde – dat blijft. Zo is het ook binnen in je: de dingen om je heen kunnen veranderen – maar het uitspansel van het zelf, het getuigende zelf, blijft hetzelfde. *Dat is de parel: het getuigende zelf*. Het is vormloos, dus het kan niet veranderen.

Als je gaat naar de vormloosheid binnen in je, lijkt het aanvankelijk leeg, want je kent de vormloosheid niet, je kent slechts de leegte. Maar wees niet bang, schrik niet, treed erbinnen. Als je ermee bekend raakt, als je er thuis raakt, dan is de leegte niet langer leegte; ze wordt tot vormloosheid. Als de vormloosheid is verworven, dan heb je de *parel*. Dan heb je het ene gekocht voor de prijs van het vele.

Als je sterft, gaat het lichaam dood, als je dood bent, verdwijnen de gedachten – maar jij? – jij zult blijven, blijven, blijven....

Sterven heeft plaats bij je in de buurt, maar *nooit* bij je. Het gebeurt in de omgeving, nooit in het centrum; het vindt plaats in de omtrek. Jij sterft nooit, je kunt niet sterven. Bergen verdwijnen, wolken komen en gaan, maar het uitspansel blijft hetzelfde. En jij bent het uitspansel. De aard van het zelf is als de ruimte: leeg, oneindig leeg, vormloos. Alles gebeurt er binnen in, niets gebeurt ermee. Dat bedoelt Jezus.

.....'zoek naar de schat die niet vergaat, die blijvend is'....

